

Richard Appelbom och Stig Wahlström

Foto: Birgitta Wiklander

Vad händer när Trump blir president på nytt

Den 2 dec avslutade Europaklubben höstsäsongen på Mosaic, med deltagande av 68 frågvisa.

Den här gången var det inte en vanlig föreläsning, utan våra egna Stig Wahlström och Richard Appelbom ledde en diskussion med utgångspunkt från USA:s presidentval och dess globala inverkan. Man inledde med en resumé av de senaste valens utfall. 2016 förlorade Trump (Rep) till Hillary Clinton (Dem) med knappt 3 miljoner röster, om man räknar in samtliga i hela USA (popular vote). Valsystemet med elektorer i resp delstat, ledde dock den gången till att Trump segrade. 2020 vann Biden både popular vote (+3 miljoner) och elektorsrösterna. Nu 2024 ser det ut som att när de sista rösterna räknats så kommer Trump att få ca 2,3 miljoner fler än Harris av totalt 154 miljoner röster.

Nedan presenteras en sammanfattning av svaren på publikens frågor.

Männen favoriserade Trump med 55 % mot Harris 42%. För kvinnor blev siffrorna nära omvända. Minoritetsgrupper röstar fortfarande mest på Harris, men med sjunkande tendens jämfört tidigare val. Unga kvinnor favoriserar Harris, medan unga män röstar jämnt Trump/Harris. Högutbildade och höginkomsttagare, som tidigare i huvudsak röstat Rep har nu i ökad utsträckning vridit sig mot Harris.

Trump tog hem en trippel genom att de samtida valen till Senaten och Representanthuset båda resulterade i majoritet för Rep. Därmed står det öppet för Trump att få igenom huvuddelen av de mer eller mindre vilda lagändringar han annonserat under valkampanjen och efter valvinsten.

Det kan noteras att trippeln inträffat trots att Harris haft tillgång till väsentligt större kampanjkassa än Trump. Här kan noteras att för alla val den 5 nov har de totala kampanjkostnaderna varit på motsvarande 170 miljarder kronor (ca 500 kr/inv). Detta kan jämföras med Storbritanniens senaste parlamentsval (ca 14 kr/inv).

Angående röstandelen högernationella väljare är den ungefär lika stor i USA (Trump) som där grupperingen förekommer i EU-länder, dvs ca en fjärdedel av de röstande.

Från kvällen 20 jan 2025 styrs USA av Trump, vars aktiviteter omgivningen har svårt att prediktera. Vad kommer att ske med tullar och krigen i Ukraina och Gaza? Hur blir det med NATO? Tillsättning av ministrar och myndighetschefer pågår redan för fullt i form av medgörliga Ja-sägare och släktingar. Korrigering nejsägare saknas, så kombinerat med dominansen på Capitol Hill blir Trumps makt närmast diktatorisk.

Elon Musk tas in som medhjälpare för att skära ner den centrala administrationen i Washington. Det förespeglas kraftigt minskade federala skatter. Den totala budgeten lär dock inte minska annat någon procent, då de stora kostnaderna kommer från militären och sociala åtaganden. Kan Musks initiativ leda till att delstaternas makt ökar som en inledning på federationens upplösning?

Primärvalen är en stor anledning till att Trump tagit makten över Rep. Begränsade grupperingar kan, med tveksamt demokratiskt beteende, lätt driva fram vem som ska vara partiets kandidat i presidentvalet.

Medias likriktade och polariserade beteende har sitt ursprung i att lokaltidningar i stort sett saknas i USA. För att en lokaltidning ska få tillräckligt stor läsarkrets måste man tala till alla politiska inriktningar, vara neutral i nyhetsförmedlingen. Därmed undviks polarisering i samhället.

Även om ett utträde ur NATO kräver godkännande av kongressen kan Trump genom minskning av försvarsanslag på egen hand åstadkomma det han önskar, t.ex få de europeiska NATO-länderna att öka sina försvarsbudgetar, åtminstone till de stadgade 2% av BNP. Många länder är redan nu på väg mot 3 %. USA ligger på 3,4 % av BNP. Mätt som NATO-ländernas försvarsbudgetar står USA för nästan 70 % av totalen. Mycket kan man säga om Trump, men den kraftiga ökning av de europeiska försvarsbudgetarna vi nu ser, har sannolikt inte skett utan hans vidlyftiga hot om utebliven militär hjälp.

Ove Wilder